

Президія НАН України розглянула

На початку чергового засідання Президії НАН України 10 вересня 2014 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали й обговорили доповідь президента НАН України академіка НАН України Б.Є.Патона «Про організацію участі НАН України у відновленні інфраструктури та відбудові виробничої сфери Донбасу».

В обговоренні взяли участь академік-секретар Відділення механіки НАН України, директор Інституту геотехнічної механіки ім.М.С.Полякова НАН України академік НАН України А.Ф.Булат, академік-секретар Відділення економіки НАН України, директор Інституту демографії та соціальних досліджень ім.М.В.Птухи НАН України академік НАН України Е.М.Лібанова, віце-президент НАН України академік НАН України А.Г.Наумовець, директор Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору член-кореспондент НАН України С.О.Довгий, президент Національної академії педагогічних наук України академік НАПН України В.Г.Кремень, член Президії НАН України академік НАН України В.П.Горбулін, радник Президії НАН України академік НАН України Ю.І.Кундієв, радник Президії НАН України академік НАН України В.Г.Бар'яхтар.

Було зауважено, що необхідно вже сьогодні вжити певних заходів для визначення, що Академія може і повинна зробити для Донецького регіону. Питання відбудови Донбасу рано чи пізно набудуть надзвичайної ваги. І Національна академія наук як вища наукова організація країни має своєчасно до цього підготуватися.

Насамперед треба забезпечити якомога ширше залучення розробок академічних установ до відновлення зруйнованої інфраструктури Донбасу. Йдеться про мости, трубо- і шляхопроводи, системи електро-, тепло- і водопостачання тощо. Тобто про все те, без чого неможлива нормальна робота лікарень, шкіл, дитячих садків і в цілому життєдіяльність населення. Тому необхідно в стислі строки провести інвентаризацію всіх розробок інститутів Академії, які можуть реально і ефективно допомогти в цій справі. Зокрема, це стосується чималого доробку за академічною програмою «Ресурс», низки розробок у галузі енергетики, напрацювань київських і одеських хіміків з проблем забезпечення населення питною водою.

Не менш важливою у подальшій перспективі є відбудова виробничої сфери Донбасу. Ця відбудова має здійснюватися переважно, а можливо, навіть і виключно, на сучасній високотехнологічній основі. Відновлення здебільшого сировинної, ресурсо- та енергозатратної економіки Донбасу стане марним витрачанням величезних коштів. Це є неприпустимим. Тому вкрай необхідно чітко та науково обґрунтовано визначити основні напрями саме високотехнологічної відбудови Донбасу, запропонувати ефективні механізми, державні важелі та економічні стимули для залучення до цього необхідних інвестицій з боку приватного капіталу.

Тут повинно дуже і дуже плідно попрацювати Відділення економіки нашої Академії. І практично всім відділенням наук першої та другої секцій необхідно ретельно розглянути і запропонувати академічні розробки, які б могли дійсно стати основою або вагомою складовою організації на Донбасі сучасних високотехнологічних і наукоємних виробництв.

Зазначалося, що Мінсоцполітики України вже підготовлено проект Програми створення робочих місць для стабілізації ситуації із зайнятістю у Донецькій та Луганській областях на період до 2017 року. Цей проект презентовано як такий, що орієнтується саме на перезавантаження економіки Донбасу за рахунок високотехнологічних виробництв. Крім того, програма відновлення Донбасу готується зараз Урядом, який нещодавно створив відповідне державне агентство.

Було висловлено думку про необхідність створення в Академії спеціальної робочої групи з питань відбудови Донбасу на чолі з віце-президентом академіком А.Г.Наумовцем. Ця робоча група могла б, зокрема, вирішувати питання, пов'язані з участю НАН України у відповідних урядових програмах, здійснювати оперативні зв'язки з міністерствами та новоствореним Державним агентством з питань відновлення Донбасу, місцевими органами влади.

Стосовно установ Академії, що розташовані на Донбасі, а їх є одинадцять – дві в Луганській області та дев'ять у Донецькій, то ситуація досить складна. Їх співробітники з липня не отримують заробітну плату в зв'язку із блокуванням там роботи Держказначейства України. Чотири установи вже змінили юридичну адресу на київську або львівську. Після завершення державної реєстрації їх статутів з'явиться можливість виплати зарплат. Гостро також стоїть питання забезпечення частини співробітників цих установ тимчасовим житлом в Києві.

Потребує відновлення й наукова інфраструктура Академії в Донецькому регіоні. Пошкоджено приміщення Донецького фізико-технічного інституту ім.О.О.Галкіна, Інституту прикладної математики і механіки, Українського державного науково-дослідного і проектно-конструкторського інституту гірничої геології, геомеханіки і маркшейдерської справи. Складна ситуація склалася в заповідниках – на частині їх територій відбуваються бойові дії, що унеможливорює належну охорону заповідних територій. Як наслідок – центральна садиба Луганського природного заповідника була пограбована. Було підкреслено, що все це вимагає вже зараз певних заходів з боку Академії.

Було прийнято проект постанови з цього питання.

Далі Президія НАН України та присутні на засіданні заслухали та обговорили доповідь завідувача відділу Інституту проблем машинобудування ім.А.М.Підгорного НАН України доктора технічних наук М.Г.Шульженка «Діагностування вібраційного стану, термоміцності та ресурсу енергетичних агрегатів».

У доповіді та виступах академіка НАН України Б.Є.Патона, начальника служби науково-технічних розробок і діагностики енергетичного обладнання філії «Енергоналадка» ПАТ «Київенерго» С.М.Вдовенка, директора Інституту проблем міцності ім.Г.С.Писаренка НАН України члена-кореспондента НАН України В.В.Харченка, завідувача відділу Інституту технічної теплофізики НАН України академіка НАН України А.А.Халатова, заступника директора Фізико-механічного інституту ім.Г.В.Карпенка НАН України академіка НАН України З.Т.Назарчука зазначалося, що у доповіді і виступах в її обговоренні було порушено важливі проблеми діагностування стану та визначення залишкового ресурсу енергетичних агрегатів.

Зважаючи на те, що 70% паротурбінних агрегатів в Україні вже вичерпали не лише розрахунковий, а й подовжений ресурс, актуальність розробок з діагностування технічного стану та оцінки терміну безпечної експлуатації енергетичного обладнання в Україні набувають особливого значення.

Учені Академії приділяють цьому питанню першочергову увагу. Зокрема, за участі фахівців Інституту проблем машинобудування ім.А.М.Підгорного НАН України на замовлення Міненерговугілля України розроблено методичні вказівки з визначення ресурсу турбін енергоагрегатів. Створено автоматизовані системи діагностування вібраційного стану турбоагрегатів та системи захисту, які впроваджені на ряді потужних енергоблоків України і дають вагомий економічний ефект.

Зазначалося, що апаратні засоби та системи діагностування енергетичних агрегатів, які встановлені на Харківській ТЕЦ-5 та Трипільській ТЕС, пройшли належну апробацію й потребують налагодження промислового виробництва та широкого використання. Це питання необхідно вирішувати у співпраці з Міненерговугілля України та зацікавленими енергетичними компаніями.

Беручи до уваги важливість та комплексний характер робіт у цьому напрямі, було підкреслено доцільність залучення до їх виконання установи не лише Відділення фізико-технічних проблем енергетики, а й інших відділень НАН України, в першу чергу Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства.

Президія НАН України ухвалила відповідний проект постанови.

Потім Президія НАН України заслухала і обговорила доповідь наукового керівника групи розробників проекту «Освітня профконсультаційна мережа» (далі – проект) Є. О. Лановенка про реформування системи освіти та працевлаштування молоді.

В обговоренні взяли участь академік НАН України Б.Є.Патон, академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М.Локтєв, академік-секретар Відділення економіки НАН України, директор Інституту демографії та соціальних досліджень ім.М.В.Птухи НАН України академік НАН України Е.М.Лібанова, президент

Національної академії педагогічних наук України академік НАПН України В.Г.Кремень, ректор Київського національного університету імені Тараса Шевченка академік НАН України Л.В.Губерський, академік-секретар Відділення історії, філософії та права НАН України академік НАН України О.С.Онищенко, директор Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України член-кореспондент НАН України С.О.Довгий.

Відзначалося, що в умовах сьогодення певна частина випускників середніх загальноосвітніх шкіл поспіхом, подекуди помилково, обирає напрям навчання у вищому навчальному закладі під впливом соціальної привабливості окремих, часто кон'юнктурних, професій. Це призводить до дисбалансу на ринку праці, внаслідок чого випускники вищих навчальних закладів у подальшому працевлаштовуються не за фахом або змушені змінювати профіль навчання у вищій школі. Частина випускників взагалі залишається не затребуваною на ринку праці. Важливо допомогти молоді шкільного віку у розв'язанні надважливого завдання правильного професійного самовизначення.

Проте було висловлено думку, що враховуючи зміст проекту, його авторам доцільно отримати експертні оцінки від Національної академії педагогічних наук України, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, Національного центру «Мала академія наук України» й з урахування таких оцінок доопрацювати і створити остаточний продукт для його впровадження, зокрема у середніх загальноосвітніх школах.

Було прийнято проект постанови з цього питання.

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про доручення Прем'єр-міністра України А.П.Яценюка стосовно визначення організаційно-правового статусу Національної академії наук і національних галузевих академій наук України; про призначення виконуючим обов'язки члена Президії НАН України президента Національної академії аграрних наук України академіка НААН України Я.М.Гадзала; про увільнення академіка Національної академії аграрних наук України В.Ф.Петриченка від виконання обов'язків члена Президії НАН України; про організаційне забезпечення підготовки змін та доповнень до Статуту НАН України; про проведення ювілейного засідання Загальних зборів Відділення механіки НАН України, присвяченого 100-річчю від дня народження академіка В.О.Лотарева; про забезпечення роботи ліквідаційної комісії Державної наукової установи «Центр світової економіки та міжнародних відносин Національної академії наук України»; також було розглянуто низку кадрових і організаційних питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України